

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Undervisningsudvalget
Titel	Svar på spørgsmål Æ og Ø
Målgruppe	Undervisningsudvalget
Arrangør	Undervisningsudvalget
Taletid	15 min.
Tid og sted	Tirsdag d. 26. februar 2019 kl. 14.00-15.00 i Folketinget

Disposition

1. Indledning
2. Svar på spørgsmål Ø
3. Svar på spørgsmål Æ

1. Indledning

- Mange tak for ordet og tak for indkaldelsen. Vi har jo også drøftelser om både VUC og FGU på interne møder i de forskellige aftalekredse, men det skal ikke afholde os fra også at afholde denne slags åbne samråd. Det fine ved dem er, at så kan man også følge med i vores forskellige diskussioner ude bag skærmene. Og det synes jeg sådan set er konstruktivt.
- Tak for ordet. Dagens spørgsmål handler om VUC, og det er en opfølgning på det samråd, der blev afholdt 29. januar.
- Og jeg vil gerne indledningsvist slå fast, at det er vigtigt for mig, at vi i Danmark har et bredt og stærkt udbud af uddannelser af høj kvalitet, og at alle befolkningsgrupper i by og på land skal have adgang til uddannelse inden for en rimelig afstand.
- Jeg er også meget optaget af, at vi som samfund har et velfungerende voksen- og efteruddannelsessystem.
- Udgangspunktet for mine svar er ligesom sidst, at jeg mener, det er vigtigt, at vi husker, at VUC som institutionstype er statsligt selvejende.
- Det indebærer et betydeligt lokalt ansvar for at tilrettelægge og gennemføre uddannelsesaktiviteten på en hensigtsmæssig måde.
- Og det giver mig som minister en principielt vigtig armlængde til de beslutninger, der træffes lokalt af kompetente og ansvarlige bestyrelser og ledelser på de enkelte institutioner.
- Ligesom sidst vil jeg gerne understrege, at den udvikling, som VUC-sektoren står over for, skal ses i lyset af den FGU-aftale, som et meget bredt flertal i Folketinget står for.
- Jeg er meget glad for, at det er lykkedes os at skabe et helt nyt uddannelses tilbud til en målgruppe, som har behov for en mere sammenhængende indsats og et bedre uddannelses tilbud på nye og selvstændige institutioner.

- De to spørgsmål, I har stillet mig, er ikke nogen, man sådan lige besvarer på et par minutter. Der er mange overvejelser, og der er mange lag at forholde sig til.
- Jeg begynder med spørgsmål Ø om VUC på Langeland, fordi det ligger i naturlig forlængelse af drøftelserne på sidste samråd.

2. Svar på spørgsmål Ø

- Spørgsmål Ø lyder: *Anerkender regeringen, at HF & VUC Fyns nedlægning af undervisningsstedet på Langeland er et problem for lokalsamfundet, der mister sin uddannelsesinstitution, i forhold til både fraflytning og samlet uddannelsesniveau, og mener regeringen ikke, at det er prisen værd at opretholde et uddannelsesstilbud på Langeland af den ene eller anden slags?*
- I udgangspunktet er det aldrig en god nyhed, når en skole eller et uddannelsesstilbud i et lokalsamfund lukker. Jeg kan sagtens forstå, at det skaber frustrationer og fremkalder en følelse af, at man mister noget, der er værdifuldt for den enkelte og for det samfund, som bliver berørt.
- En uddannelsesinstitution har stor betydning for et lokalsamfund, og det gælder også VUC-afdelingen på Langeland. Derfor får den planlagte lukning af afdelingen selvfølgelig også konsekvenser for indbyggerne på Langeland.
- Men jeg bliver også nødt til at sige, at det er bestyrelsen for HF & VUC Fyn, som har truffet beslutningen om at lukke afdelingen på Langeland.
- Jeg har som undervisningsminister tillid til, at bestyrelsen har truffet den beslutning, der er nødvendig i forhold til den samlede opgave, som bestyrelsen varetager.
- Af den grund vil jeg heller ikke forholde mig til, om det er ”prisen værd at opretholde et uddannelsesstilbud på Langeland af den ene eller anden slags”, jf. det stillede spørgsmål.
- Den overvejelse har bestyrelsen allerede forholdt sig til, og jeg ser det ikke som min opgave at søge at påvirke den beslutning om en lukning, som bestyrelsen har taget, så længe reglerne bliver overholdt.
- Det er dog til gengæld min opgave at sikre, at HF & VUC Fyn med den planlagte lukning af afdelingen på Langeland også fortsat kan garantere den fornødne uddannelsesdækning.

- Afstanden til et alment undervisningstilbud skal normalt holde sig inden for 75 minutter med offentlig transport eller inden for en afstand på 30 km ad offentlig vej.
- Styrelsen for Undervisning og Kvalitet undersøger i øjeblikket disse forhold. Vi skal selvfølgelig kunne sikre den uddannelsesdækning, som er fastsat i bekendtgørelserne for de enkelte uddannelser.
- Jeg har derudover to forslag til, hvordan vi på nationalt niveau kan håndtere spørgsmålet om VUC-udbud i tyndt befolkede områder – herunder på Langeland.
- På den korte bane er der puljen på 60 millioner kroner, som i forbindelse med FGU-aftalen blev afsat i årene 2019-2021 til VUC'er, som ikke fra den ene dag til den anden kan tilpasse deres udgifter til et nyt aktivitetsniveau.
- Jeg er glad for, at vi nu kan få puljen i spil. I sidste uge tog vi hul på drøftelsen i FGU-aftalekredsen af kriterierne for udmøntning af puljemidlerne. I aften fortsætter vi disse drøftelser med henblik på at nå til enighed om dette spørgsmål.
- Når kriterierne er godkendt i aftalekredsen, vil de blive udmeldt med henblik på, at institutionerne kan indgive ansøgninger.
- Vi er dog nødt til at kende det samlede udfordringsbillede, som udspaltningerne fra VUC til FGU giver anledning til, før der kan tages endelig stilling til den konkrete udmøntning af midler.
- På den lidt længere bane vil jeg ligesom sidst henvise til regeringens udspil *Mod på livet – Vejene til uddannelse og job*.
- Med dette ambitiøse udspil har vi foreslået, at der gennemføres en 'temperaturmåling' af institutionsstrukturen. Dette indebærer, at vi blandt andet skal afdække aktivitetsudviklingen og søgemønstre i hele landet på VUC'er, erhvervsskoler og almene gymnasier.
- Denne temperaturmåling skal være med til at sikre, at vi har den viden, der skal til for løbende og fra centralt hold at fremme en bred geografisk uddannelsesdækning.
- Derudover vil regeringen også sætte gang i et eftersyn af taxameter- og tilskudssystemet, som blandt andet skal afdække, om det nuværende system understøtter den rette balance mellem kvalitet, aktivitet, effektivitet og geografisk nærhed.

- Jeg mener, at vi med det nævnte udspil tager spørgsmålet om institutioner og deres bæredygtighed meget alvorligt. Samtidig har vi med udspillet sat fokus på, hvordan vi fremadrettet kan sikre en bred uddannelsesdækning i hele Danmark.

3. Svar på spørgsmål Æ

- Spørgsmål Æ lyder: *Hvad er regeringens holdning til fremtiden for VUC?*
- Det stillede spørgsmål giver anledning til en række forskellige overvejelser.
- I forbindelse med etableringen af FGU har vi været omhyggelige i forhold til at analysere de afledte konsekvenser.
- Derfor ved vi også, at FGU forventes at betyde, at VUC's samlede aktivitet vil falde – om end VUC-sektoren selv vurderer, at faldet vil blive mindre end det forudsatte i FGU-aftalen.
- Sådan en aktivitetsnedgang er ikke nødvendigvis nogen nem øvelse, og den kan udløse en del usikkerhed.
- Jeg har dog tillid til, at sektoren kan løfte denne opgave. VUC'erne har således oplevet en stor aktivitetsstigning i de seneste 10 år.
- VUC-sektoren har dermed også et rigtig godt udgangspunkt for at håndtere den aktivitetsnedgang, som nu tegner sig. Nogle VUC'er har det svært, men VUC's fremtid er ikke som sådan truet.
- Der er ingen tvivl om, at VUC løfter en vigtig uddannelsespolitisk opgave.
- Voksne kan gennem forskellige uddannelser dygtiggøre sig på VUC. VUC har udviklet gode tilbud, der er målrettet de grupper i vores samfund, som typisk skal have et "brush up" for at kunne bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet eller komme videre i uddannelse.
- Vi har også i fremtiden stærkt brug for, at voksne løbende kan uddanne sig, og at opkvalificering er noget, vi helt naturligt har fokus på.
- Det er også en erkendelse, som er meget tydelig oven på afslutningen af arbejdet i Disruptionrådet, hvor vi bl.a. drøftede, hvor vigtigt det er med løbende mulighed for opkvalificering og videre uddannelse.

- I forhold til VUC's enkeltfagstilbud i form af avu og hf-enkeltfag hæfter jeg mig ved, at disse to uddannelser gennem en tiårig periode har udviklet sig fra at være et enkeltfagstilbud til voksne i beskæftigelse, til i praksis i langt højere grad at være fuldtidsuddannelser for personer under 30 år, der modtager SU.
- Der er tale om en meget markant udvikling. 19 procent af hf-enkeltfagskursisterne over 25 år var i skoleåret 2009/2010 fuldtidskursister. Denne andel var i 2016/2017 steget til 64 procent.
- For avu's vedkommende kan man for eksempel se, at tre procent af avu-kursisterne over 25 år i 2009/2010 var kursister på fuld tid og dermed SU-modtagere. Denne andel var i 2016/2017 steget til 70 procent.
- Hvilke faktorer har været bestemmende for denne udvikling?
- Noget skyldes givetvis, at erhvervsuddannelsesreformen med indførelsen af bl.a. adgangskrav har ændret på nogle forhold. Andet skyldes sandsynligvis reformer i beskæftigelsessystemet, der har flyttet unge under 30 år fra passiv forsørgelse til uddannelse.
- Drejningen mod fuldtidsuddannelse, som VUC har oplevet de seneste ti år, har sikkert sine gode grunde. Men denne udvikling efterlader mig også med et ønske om at komme et spadestik dybere – både i forhold til avu og hf-enkeltfag: Hvad er der i det hele taget brug for, når vi taler om voksne? For den enkelte? Og for samfundet?
- Jeg er opmærksom på, at VUC'erne også har foreslået, at der ses på en fornyelse af avu. Det er jeg åben over for. Jeg mener dog, at en fornyelse af avu skal ses i sammenhæng med de udviklingstendenser i VUC's samlede enkeltfagstilbud, som jeg lige har nævnt.
- Herudover ligger potentialerne for VUC blandt andet i forhold til VEU-trepartsaftalen og det store fokus på basale færdigheder
- Regeringen indgik i oktober 2017 en ambitiøs trepartsaftale med arbejdsmarkedets parter om styrket og mere fleksibel voksen-, efter- og videreuddannelse. I denne aftale spiller de basale færdigheder en væsentlig rolle, og det fremgår, at der skal ske et markant løft af den voksne befolknings basale færdigheder for at kunne honorere fremtidens kompetencekrav.
- Gode basale færdigheder er en vigtig forudsætning for mere fagligt specialiseret kompetenceudvikling, for eksempel i form af AMU-kurser, men det er også væsentligt, når det handler om videregående VEU, for eksempel akademiuddannelser.

- Dokumentation for, at vi i Danmark har en stor udfordring i forhold til voksnes basale færdigheder – læsning, skrivning, regning og brug af it – har vi fra OECD's grundige PIAAC-undersøgelse.
- Der er et stort uudnyttet potentiale i forhold til at motivere flere til at få et stærkere alment fundament. Derfor skal vi fortsat sætte uddannelsesmuligheder for voksne højt på dagsordenen.
- PIAAC viser i hvert fald, at den voksne befolkning har behov for et løft, når det gælder de grundlæggende færdigheder.
- Dette kalder på en øget aktivitet, og jeg ser her for mig, at VUC med sin særlige ekspertise på dette område i endnu højere grad end i dag skal kunne appellere til gruppen af beskæftigede voksne.
- Jeg glæder mig derfor også over, at det med trepartsaftalen er lykkedes os at udvide fagrækken for Forberedende Voksenundervisning (FVU) med de to virksomhedsrettede fag FVU-digital og FVU-engelsk, som VUC har kunnet udbyde siden 1. januar.
- Jeg er også meget tilfreds med, at vi i aftalen satte satsen for Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) op til 100 procent ved deltagelse i FVU og ordblindundervisning.
- Voksenuddannelse vil være et væsentligt uddannelsespolitisk område i de kommende år, hvor vi har brug for, at mange bidrager med løsninger, der frem for alt bør være fleksible. Det er ikke kun en sag for VUC og de øvrige uddannelsessektorer. Arbejdsmarkedets parter spiller også en helt central rolle her.
- Opsummerende kan man sige:
 - VUC'ernes opgave på området for avu vil grundlæggende ændre sig med etableringen af FGU'en.
 - Karakteren af den almene voksenuddannelse (både i form af avu og HF-enkeltfag) har ændret sig markant i de senere år i retning af mere fuldtidsuddannelse.
 - VUC'erne har med trepartsaftalen fået nye muligheder i form af nye fag på FVU og bedre støttemuligheder til medarbejdere i beskæftigelse.
- Disse tendenser og konsekvenserne heraf har vi behov for at få fuldt afdækket. Det er vigtigt, at vi får tænkt os godt om, inden vi kaster os ud i store forandringer.

- Derfor vil regeringen tage initiativ til at igangsætte et grundigt eftersyn af almen voksenuddannelse i form af avu og hf-enkeltfag.
- Dette eftersyn vil bl.a. ske i tæt dialog med sektoren, herunder med afsæt i det forslag omkring almen voksenuddannelse, som VUC-sektoren har udformet i efteråret 2018.
- Ambitionen er, at det samlede eftersyn kan afsluttes i efteråret 2019. Så må vi til den tid tage stilling til, om der er brug for ændringer af den måde, vi i dag har indrettet rammerne for den almene voksenuddannelse i form af avu og hf-enkeltfag.
- Så det var den lange version. Men det er klart, at sådan nogle interessante, åbne spørgsmål kræver altså også, at vi udfolder de tanker, vi har gjort os i regeringen.
- Tak for ordet.